



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GUIDE FOR APPLICANTS 2012 PART II

# **Program „Uczenie się przez całe życie” (Lifelong Learning Program - LLP)**

## ***Przewodnik LLP 2012*** **Część II a:** **Programy sektorowe i działania**



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

**GUIDE FOR APPLICANTS 2012 PART II**

**SPIS PROGRAMÓW I DZIAŁAŃ**

Programy Sektorowe .....	5
Jakie są cele? .....	5
Comenius.....	6
Jakie są cele? .....	6
Kto może uczestniczyć? .....	6
Działania wspierane w ramach programu Comenius.....	7
Działania w programie COMENIUS.....	8
Erasmus .....	9
Jakie są cele? .....	9
Kto może uczestniczyć? .....	9
Jakie są rodzaje działań? .....	11
Działania w programie ERASMUS.....	11
Leonardo da Vinci.....	13
Jakie są cele? .....	13
Kto może uczestniczyć? .....	13
Jakie są rodzaje działań? .....	14
Działania w programie Leonardo da Vinci.....	15
Grundtvig.....	16
Jakie są cele? .....	16
Kto może uczestniczyć? .....	16
Jakie są rodzaje działań? .....	17



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GUIDE FOR APPLICANTS 2012 PART II

Działania w programie GRUNDTVIG.....	18
Program międzysektorowy.....	19
Jakie są cele? .....	19
Współpraca polityczna i praktyki innowacyjne w zakresie uczenia się przez całe życie (Kluczowe działanie 1) .....	21
Jakie są rodzaje działań? .....	21
Działania w ramach kluczowego działania Współpracy politycznej i praktyk innowacyjnych w zakresie uczenia się przez całe życie .....	22
Języki (Kluczowe działanie 2).....	24
Jakie są rodzaje działań? .....	24
Jakie są działania w ramach kluczowego działania Języki? .....	24
Tworzenie innowacyjnych, opartych na TIK treści, usług, metodologii i praktyk w zakresie uczenia się przez całe życie (Kluczowe Działanie 3).....	25
Jakie są rodzaje działań? .....	25
Jakie są działania w ramach kluczowego działania TIK?.....	25
Upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów oraz Wymiana dobrych praktyk (Kluczowe działanie 4).....	26
Jakie są cele? .....	26
Jakie są rodzaje działań? .....	26
Jak działania w ramach KA4 dopasowują się do działań polegających na upowszechnianiu i wykorzystaniu w innych obszarach programu „Uczenie się przez całe życie”? .....	26
Działania w ramach kluczowego działania Upowszechnianie i Wykorzystywanie .....	27
Program Jean Monnet.....	28
Jakie są cele? .....	28
Kto może uczestniczyć?.....	28



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

**GUIDE FOR APPLICANTS 2012 PART II**

Jakie są rodzaje działań? .....	29
Działania w ramach Akcji Jean Monnet.....	29



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GUIDE FOR APPLICANTS 2012 PART II



## PROGRAMY SEKTOROWE

### Jakie są cele?

- (a) Program **Comenius** koncentruje się na potrzebach związanych z nauczaniem i uczeniem się wszystkich osób zaangażowanych w wychowanie przedszkolne, edukację szkolną na poziomie podstawowym i średnim oraz instytucji i organizacji oferujących takie formy edukacji;
- (b) Program **Erasmus** koncentruje się na potrzebach związanych z nauczaniem i uczeniem się wszystkich osób zaangażowanych w szkolnictwo wyższe, kształcenie i szkolenie zawodowe na szczeblu akademickim, bez względu na długość trwania kursu lub programu, z uwzględnieniem studiów doktoranckich oraz instytucji i organizacji oferujących lub umożliwiających prowadzenie takich form edukacji i szkoleń.
- (c) Program **Leonardo da Vinci** koncentruje się na potrzebach związanych z nauczaniem i uczeniem się wszystkich osób zaangażowanych w kształcenie i szkolenie zawodowe na szczeblu innym niż akademicki, jak również instytucji i organizacji oferujących lub umożliwiających prowadzenie takich form edukacji i szkoleń.
- (d) Program **Grundtvig** koncentruje się na potrzebach związanych z nauczaniem i uczeniem się we wszystkich formach kształcenia dorosłych o charakterze formalnym, nieformalnym lub pozaformalnym, które nie są głównie formami kształcenia zawodowego, jak również instytucji i organizacji oferujących lub ułatwiających kształcenie dorosłych.

Działania, które mają być realizowane w ramach czterech programów mogą zostać przygotowane za pomocą **Wizyt przygotowawczych**.



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GUIDE FOR APPLICANTS 2012 PART II



## COMENIUS

### Jakie są cele?

#### Cele szczegółowe

- rozwijanie wśród młodzieży i kadry nauczycielskiej wiedzy o różnorodności kultur i języków europejskich oraz zrozumienia jej wartości
- pomaganie młodym ludziom w nabyciu podstawowych umiejętności i kompetencji życiowych niezbędnych dla rozwoju osobistego, przyszłego zatrudnienia i aktywnego obywatelstwa europejskiego

#### Cele operacyjne

- poprawa pod względem jakościowym i ilościowym mobilności, w której uczestniczą uczniowie i kadra nauczycielska z poszczególnych państw członkowskich
- poprawa pod względem jakościowym i ilościowym partnerstw pomiędzy szkołami w poszczególnych państwach członkowskich tak aby objąć wspólnymi działaniami oświatowymi w okresie trwania programu przynajmniej 3 miliony uczniów
- zachęcanie do nauki nowożytnych języków obcych
- wspieranie tworzenia innowacyjnych i opartych na TIK treści, usług, metodologii uczenia oraz praktyk w zakresie uczenia się przez całe życie
- wzmacnianie jakości i wymiaru europejskiego kształcenia nauczycieli
- wspieranie poprawy metod dydaktycznych i zarządzania szkołą

### Kto może uczestniczyć?

Niemal wszystkie osoby zaangażowane w edukację szkolną

- uczniowie korzystający z edukacji szkolnej do końca szkoły średniej
- szkoły określone przez państwa członkowskie, od przedszkoli do szkół średnich II stopnia
- nauczyciele i inne kategorie personelu tych szkół
- stowarzyszenia, organizacje non profit, organizacje pozarządowe i przedstawiciele podmiotów związanych z oświatą szkolną
- osoby i podmioty odpowiedzialne za organizację i realizację oświaty i edukację na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym
- ośrodki badawcze i instytucje związane z kwestiami uczenia się przez całe życie
- Szkoły wyższe
- podmioty oferujące usługi w zakresie doradztwa zawodowego, poradnictwa i informowania

### Szczegółowe kryteria formalne:



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GUIDE FOR APPLICANTS 2012 PART II

Szkoły uczestniczące w Programie Comenius muszą mieć siedzibę w kraju uczestniczącym w programie „Uczenie się przez całe życie” i należeć do jednej z kategorii instytucji wymienionych przed odpowiednie władze krajowe na liście uprawnionych typów szkół (link: [http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/comenius/school\\_en.html](http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/comenius/school_en.html)).

Prosimy również zwrócić uwagę na określone przypadki jak poniżej:

- 1) Szkoły pod nadzorem władz krajowych innego kraju (np. lycée français, szkoła niemiecka, szkoły „UK Forces”)  
Władze krajowe odpowiedzialne za nadzór nad sprawami administracyjnymi, finansowymi i związanymi z programem nauczania danej szkoły powinny decydować, które instytucje spełniają kryteria uczestnictwa. Zasada ta obejmuje następujące procedury operacyjne:
  - Uczestnictwo „szkół narodowych” z siedzibą w innym kraju będzie wspierane z budżetu programu Comenius kraju nadzorującego (= „kraj pochodzenia”).
  - Takie szkoły narodowe mogą uczestniczyć w dowolnym typie projektu Comenius i mają do nich zastosowanie takie same zasady, co do każdej innej szkoły w kraju nadzorującym spełniającej kryteria poprawności formalnej.

## 2) Szkoły specjalistyczne

Decyzja w sprawie uczestnictwa w programie Comenius innych szkół narodowych, takich jak szkoły dla mniejszości narodowych, szkoły prywatne dla expatriantów, itd. leży w gestii władz krajowych kraju, w którym ma siedzibę instytucja.

## 3) Szkoły europejskie

Szkoły europejskie to europejskie instytucje edukacyjne kontrolowane wspólnie przez rządy państw członkowskich i Unię Europejską. Szkoły europejskie są uprawnione do uczestnictwa w programie Comenius. Powinny one składać wnioski do NA kraju, w którym mają siedzibę i podlegają takim samym procedurom selekcji, co szkoły lokalne. W przypadku Belgii, trzy działające tam NA poczynią odpowiednie uzgodnienia. Szkoły europejskie podlegają takim samym zasadom programu Comenius, co pozostałe szkoły spełniające kryteria poprawności formalnej w kraju, w którym mają siedzibę. Jednak w danym projekcie partnerskim może uczestniczyć tylko jedna szkoła europejska, czy to w charakterze koordynatora, czy partnera. Personel szkoły europejskiej jest upoważniony do uczestnictwa w doskonaleniu zawodowym w ramach programu Comenius na tych samych warunkach, co personel każdej innej szkoły spełniającej kryteria poprawności formalnej.

## Działania wspierane w ramach programu Comenius

Następujące działania wspierane są w ramach Programu Comenius

- **Mobilność indywidualnych osób do innego kraju europejskiego**, która może obejmować:
  - wymianę uczniów i kadry w kontekście projektu lub partnerstwa,
  - wyjazdy indywidualne uczniów w ramach trwającego lub przeszłego Programu partnerskiego pomiędzy szkołami,



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GUIDE FOR APPLICANTS 2012 PART II

- uczestnictwo w szkoleniach dla nauczycieli i pozostałej kadry nauczycielskiej,
- Wizyty przygotowawcze w odniesieniu do Projektów partnerskich, Sieci i projektów wielostronnych oraz
- asystentury dla przyszłych nauczycieli.
- **Projekty partnerskie** pomiędzy szkołami z różnych krajów europejskich w celu rozwijania wspólnych projektów oświatowych dla uczniów i ich nauczycieli.
- **Projekty partnerskie Comenius Regio** pomiędzy instytucjami pełniącymi rolę lokalnej lub regionalnej władzy oświatowej. Celem jest wzbogacenie oferty edukacyjnej dla młodzieży szkolnej poprzez wspieranie współpracy pomiędzy władzami oświatowymi, szkołami i innymi instytucjami edukacyjnymi w poszczególnych regionach Europy.
- Inicjatywa **eTwinning** wykorzystuje możliwości, jakie oferuje Internet i media elektroniczne w celu promowania współpracy szkół europejskich, kooperatywnego uczenia się i uczenia z wykorzystaniem projektów.
- **Projekty wielostronne** mają na celu opracowywanie, promowanie i upowszechnianie nowych programów nauczania, nowych kursów szkoleniowych lub materiałów dla nauczycieli oraz nowych metod nauczania, jak również zapewnienie ram dla organizacji mobilności dla przyszłych nauczycieli.
- **Sieci wielostronne** mają na celu promować współpracę europejską i innowacje w konkretnych obszarach tematycznych o szczególnym znaczeniu dla edukacji szkolnej na poziomie europejskim.
- **Działania towarzyszące** mają na celu wspieranie różnych działań, które przyczyniają się do osiągnięcia celów programu Comenius.

## Działania w programie COMENIUS

- Wizyty Przygotowawcze w programie COMENIUS
- Asystentury COMENIUSA (ASYSTENCI)
- Asystentury w programie COMENIUS (SZKOŁY PRZYJMUJĄCE)
- Indywidualne wyjazdy uczniów Comeniusa
- Doskonalenie zawodowe nauczycieli i pozostałej kadry edukacyjnej (IST) w programie COMENIUS
- Wielostronne Projekty Partnerskie Szkół w programie COMENIUS
- Dwustronne Projekty Partnerskie Szkół w programie COMENIUS
- Projekty Partnerskie COMENIUS Regio
- Projekty Wielostronne w programie COMENIUS
- Sieci Wielostronne w programie Comenius
- Działania Towarzyszące w programie Comenius
- eTwinning



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GUIDE FOR APPLICANTS 2012 PART II



## ERASMUS

Erasmus jest flagowym programem UE w zakresie edukacji i szkoleń na rzecz mobilności i współpracy w szkolnictwie wyższym w całej Europie. Program został ustanowiony w 1987r. Poszczególne działania programu skierowane są nie tylko do studentów chcących studiować lub pracować za granicą, lecz także do nauczycieli akademickich, a nawet pracowników przedsiębiorstw zamierzających uczyć za granicą, jak również pracowników szkół wyższych zamierzających podjąć szkolenie za granicą. Ponadto program wspiera współpracę szkół wyższych poprzez realizację kursów intensywnych, sieci akademickich, projektów wielostronnych, a także jest otwarty na świat biznesu.

### Jakie są cele?

#### Cele szczegółowe

- Wspieranie tworzenia Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego
- Wzmacnianie udziału szkolnictwa wyższego i kształcenia zawodowego na poziomie zaawansowanym w procesie innowacji.

#### Cele operacyjne

- Poprawa jakości i zwiększenie skali mobilności studentów oraz nauczycieli akademickich w całej Europie, tak by do roku 2012 co najmniej trzy miliony osób wzięły udział w mobilności studentów w programie Erasmus i poprzedzających go programach
- Poprawa jakości i zwiększanie skali współpracy wielostronnej pomiędzy szkołami wyższymi w Europie
- Zwiększanie stopnia przejrzystości i zgodności pomiędzy kwalifikacjami nabytymi w szkołach wyższych i kwalifikacjami uzyskanymi podczas kształcenia zawodowego w Europie
- Poprawa jakości i zwiększanie skali współpracy wielostronnej pomiędzy szkołami wyższymi a przedsiębiorstwami
- Ułatwianie rozwoju innowacyjnych praktyk w dziedzinie szkolenia i kształcenia zawodowego na poziomie szkolnictwa wyższego oraz przenoszenia tych praktyk, w tym z jednego państwa uczestniczącego w programie do innych
- Wspieranie tworzenia innowacyjnych i opartych na TIK treści, usług, metodologii uczenia oraz praktyk w zakresie uczenia się przez całe życie

### Kto może uczestniczyć?

- Studenci i praktykanci korzystający ze wszystkich form edukacji i szkoleń na poziomie szkolnictwa wyższego
- Szkoły wyższe, tak jak to zostało określone przez państwa członkowskie i inne kraje uczestniczące w programie



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GUIDE FOR APPLICANTS 2012 PART II

- Nauczyciele, instruktorzy zawodu i inni pracownicy w/w instytucji
- Pracownicy przedsiębiorstw zaangażowanych w działalność związaną z nauczaniem
- Stowarzyszenia i przedstawiciele podmiotów związanych ze szkolnictwem wyższym, w tym odpowiednie stowarzyszenia studentów, uniwersytetów oraz nauczycieli/instruktorów
- Przedsiębiorstwa, partnerzy społeczni i inni przedstawiciele świata pracy
- Podmioty publiczne i prywatne, w tym organizacje non-profit i organizacje pozarządowe, odpowiedzialne za organizację i prowadzenie edukacji i szkoleń na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym
- Ośrodki badawcze i podmioty związane z kwestiami uczenia się przez całe życie
- Podmioty świadczące usługi w zakresie doradztwa zawodowego, poradnictwa i informowania

#### **Szczegółowe kryteria formalne:**

- Aby być uprawnionymi do udziału w programie, szkoły wyższe muszą posiadać Kartę Uczelni Erasmusa. Jednak w programie Erasmus może uczestniczyć wiele podmiotów (przedsiębiorstwa, partnerzy społeczni, ośrodki badawcze, itd.) jak określono w Artykule 20 Decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej program „Uczenie się przez całe życie”. Takie podmioty nie są zobowiązane do wnioskowania o wydanie Karty Uczelni Erasmusa w celu organizacji praktyk studenckich lub uczestnictwa w projektach wielostronnych, sieciach lub działaniach towarzyszących.
- Co się tyczy praktyk studenckich Erasmusa, szkoły wyższe muszą posiadać Rozszerzoną Kartę Uczelni Erasmusa (patrz szczegółowe informacje nt. Karty Uczelni Erasmusa), a konsorcja muszą posiadać Certyfikat Konsorcjum Organizatorów Praktyk Erasmusa.
- Jeden student może maksymalnie dwukrotnie skorzystać z dofinansowania z programu Erasmus - jedno dofinansowanie przysługuje z tytułu realizacji okresu studiów, a drugie z tytułu odbywania praktyki.
- W przypadku mobilności, kraj wysyłający lub przyjmujący musi być państwem członkowskim UE.
- Przynajmniej jedna z instytucji wchodzących w skład konsorcjum musi mieć siedzibę w państwie członkowskim UE.



## Jakie są rodzaje działań?

- Mobilność indywidualnych osób<sup>1</sup>, która może obejmować:
  - Mobilność studentów w celu podjęcia studiów w szkole wyższej w innym państwie uczestniczącym w programie ('Studenci Erasmusa')<sup>2</sup>
  - Mobilność studentów w celu realizacji praktyki w przedsiębiorstwach, instytucjach szkoleniowych, badawczych lub innych instytucjach w innym kraju uczestniczącym w programie ('Studenci Erasmusa')
  - Mobilność nauczycieli akademickich szkół wyższych lub pracowników przedsiębiorstw zaproszonych w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych w szkole wyższej w innym kraju uczestniczącym w programie
  - Mobilność nauczycieli akademickich lub innych pracowników szkół wyższych w celu odbycia szkolenia w innym kraju uczestniczącym w programie
  - Intensywne kursy językowe Erasmusa organizowane dla przyjeżdżających studentów w krajach uczestniczących w programie, gdzie używane są mniej powszechnie znane i nauczone języki
  - Kursy intensywne Erasmusa organizowane na podstawie współpracy wielostronnej
- Projekty wielostronne skupiające się, między innymi, na innowacji, eksperymentowaniu i wymianie dobrej praktyki w dziedzinach wymienionych wśród celów szczegółowych i operacyjnych programu. Projekty powinny mieć na celu opracowywanie i wdrażanie programów nauczania, opracowywanie strategii w celu unowocześnienia konkretnych aspektów działania szkolnictwa wyższego, promowanie współpracy pomiędzy szkołami wyższymi i przedsiębiorstwami, realizację strategii mobilności, promowanie doskonałości i innowacji lub zwiększanie społecznego wymiaru szkolnictwa wyższego.
- Sieci ('Sieci akademickie Erasmusa') zrzeszające szkoły wyższe i inne organizacje, reprezentujące określoną dyscyplinę lub dziedzinę interdyscyplinarną i mające na celu opracowanie nowych koncepcji uczenia się i kompetencji.
- Inicjatywy, które chociaż nie są uprawnione w ramach innych działań w programie Erasmus, przyczynią się do osiągnięcia celów programu Erasmus („Działania towarzyszące”).

## Działania w programie ERASMUS

<sup>1</sup> Wsparcie może również zostać udzielone uczelni macierzystej i przyjmującej lub przedsiębiorstwu z tytułu działania, które ma zapewnić jakość na wszystkich etapach realizacji mobilności, z uwzględnieniem kursów przygotowawczych i odświeżających znajomość języka.

<sup>2</sup> 1) studenci, którzy ukończyli przynajmniej pierwszy rok studiów w szkole wyższej, część studiów realizują w innym państwie członkowskim w ramach mobilności w programie Erasmus, bez względu na to, czy otrzymali dofinansowanie z programu, czy nie. Takie studia muszą zostać w pełni uznane; 2) studenci szkół wyższych wyjeżdżający na praktyki.



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GUIDE FOR APPLICANTS 2012 PART II

#### Warunki wstępne

- Karta Uczelni Erasmus
- Certyfikat Konsorcjum Organizatorów Praktyk Erasmus

#### Działania

- Wizyty Przygotowawcze w programie Erasmus
- Organizacja Mobilności w programie Erasmus
- Mobilność studentów Erasmus w celu realizacji okresu studiów
- Mobilność studentów Erasmus w celu odbycia praktyk
- Mobilność pracowników w programie Erasmus - Prowadzenie zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich szkół wyższych i zaproszonych pracowników przedsiębiorstw
- Mobilność pracowników w programie Erasmus – Szkolenia pracowników szkół wyższych w przedsiębiorstwach i w szkołach wyższych
- Intensywne kursy językowe w programie Erasmus
- Kursy intensywne w programie Erasmus
- Sieci Akademickie Erasmus
- Projekty wielostronne Erasmus
- Działania towarzyszące w programie Erasmus



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

LLP GUIDE 2011 PART IIA



## LEONARDO DA VINCI

### Jakie są cele?

#### Cele szczegółowe

- Wspieranie uczestników kształcenia i doskonalenia zawodowego w zdobywaniu i wykorzystywaniu wiedzy, umiejętności i kwalifikacji mających na celu ułatwienie rozwoju osobistego
- Wspieranie udoskonalania jakości i innowacyjności w systemach, instytucjach i praktykach w dziedzinie szkolenia i kształcenia zawodowego
- Zwiększenie atrakcyjności szkolenia i kształcenia zawodowego oraz mobilności pracujących praktykantów

#### Cele operacyjne

- Poprawa pod względem jakościowym i ilościowym ogólnoeuropejskiej mobilności osób biorących udział w początkowym etapie szkolenia i kształcenia zawodowego oraz w kształceniu ustawicznym, tak by zwiększyć liczbę staży w przedsiębiorstwach do co najmniej 80 000 rocznie do końca okresu trwania programu „Uczenie się przez całe życie”
- Poprawa pod względem jakościowym i ilościowym współpracy pomiędzy instytucjami lub organizacjami oferującymi możliwości kształcenia, przedsiębiorstwami, partnerami społecznymi i innymi odpowiedzialnymi podmiotami w Europie
- Ułatwianie rozwoju innowacyjnych praktyk w dziedzinie szkolenia zawodowego, innych niż poziom szkolnictwa wyższego, oraz przenoszenia tych praktyk, w tym z jednego państwa uczestniczącego w programie do innych
- Poprawa stopnia przejrzystości i uznawania kwalifikacji i kompetencji, w tym nabytych w drodze kształcenia pozaformalnego i nieformalnego
- Zachęcanie do nauki nowożytnych języków obcych
- wspieranie tworzenia innowacyjnych i opartych na TIK treści, usług, metodologii uczenia oraz praktyk w zakresie uczenia się przez całe życie

### Kto może uczestniczyć?



- Osoby uczące się w ramach wszystkich rodzajów kształcenia zawodowego, za wyjątkiem szkolnictwa wyższego
- Osoby na rynku pracy
- Instytucje i organizacje oferujące możliwość kształcenia w dziedzinach objętych programem Leonardo da Vinci
- Nauczyciele, instruktorzy zawodu oraz inni pracownicy w/w instytucji i organizacji
- Stowarzyszenia i ich przedstawiciele zaangażowani w kształcenie i szkolenie zawodowe, łącznie ze stowarzyszeniami praktykantów, rodziców i nauczycieli
- Przedsiębiorstwa, partnerzy społeczni i inni przedstawiciele życia zawodowego, łącznie z izbami gospodarczymi i innymi organizacjami branżowymi
- Podmioty świadczące usługi poradnictwa, doradztwa i informacji związane z każdym aspektem uczenia się przez całe życie
- Osoby i podmioty odpowiedzialne za systemy i politykę dotyczącą każdego aspektu kształcenia i szkolenia zawodowego na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym
- Ośrodki badawcze i instytucje zaangażowane w kwestie uczenia się przez całe życie
- Szkoły wyższe
- Organizacje non-profit, ochotnicze i pozarządowe

### Jakie są rodzaje działań?

Następujące działania są wspierane w ramach programu Leonardo da Vinci:

- Mobilność osób indywidualnych<sup>3</sup>, która może obejmować:
  - Międzynarodowe staże w przedsiębiorstwach lub instytucjach szkoleniowych
  - Staże i wymiany mające na celu dalszy rozwój zawodowy instruktorów i doradców oraz osób odpowiedzialnych za doradztwo zawodowe w przedsiębiorstwach
- Partnerstwa skupiające się na zagadnieniach będących we wspólnym interesie uczestniczących organizacji
- Projekty wielostronne, w szczególności mające na celu usprawnienie systemów szkolenia poprzez skupienie na transferze innowacji wiążącym się z adaptacją pod względem językowym, kulturowym i prawnym do krajowych potrzeb w zakresie innowacyjnych produktów i procesów opracowanych w różnych kontekstach

<sup>3</sup> Przy organizacji lub wspieraniu organizacji takich mobilności, niezbędne przygotowania, z uwzględnieniem przygotowania językowego muszą zostać podjęte i należy dołożyć starań w celu zapewnienia odpowiedniego nadzoru i wsparcia dla osób korzystających z mobilności.

- Projekty wielostronne, mające na celu usprawnienie procesów szkolenia poprzez skupienie się na opracowywaniu innowacji oraz dobrych praktykach
- Sieci tematyczne ekspertów i organizacji zajmujące się szczegółowymi kwestiami z zakresu kształcenia i szkolenia zawodowego
- Wizyty studyjne i przygotowawcze w odniesieniu do mobilności, partnerstwa, projektów lub sieci
- Inne inicjatywy mające na celu promowanie celów programu Leonardo da Vinci („Działania towarzyszące”)

### **Działania w programie Leonardo da Vinci**

Warunki wstępne

- Certyfikat mobilności w programie Leonardo da Vinci

Działania

- Wizyty przygotowawcze w programie Leonardo da Vinci
- Praktyki zawodowe dla osób uczących się w programie Leonardo da Vinci (IVT)
- Staże zawodowe dla absolwentów, osób pracujących i poszukujących pracy (PLM) (osoby na rynku pracy)
- Osoby odpowiedzialne za kształcenie i szkolenie zawodowe (VETPRO) w programie Leonardo da Vinci
- Projekty partnerskie w programie Leonardo da Vinci
- Transfer innowacji w programie Leonardo da Vinci
- Rozwój innowacyjnych praktyk w programie Leonardo da Vinci
- Sieci programu Leonardo da Vinci
- Działania towarzyszące w programie Leonardo da Vinci



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

LLP GUIDE 2011 PART IIA



## GRUNDTVIG

### Jakie są cele?

#### Cele szczegółowe

- Odpowiadanie na wyzwania edukacyjne związane ze starzejącym się społeczeństwem w Europie
- Pomoc w zapewnianiu osobom dorosłym sposobów poszerzenia ich wiedzy i kompetencji

#### Cele operacyjne

- Poprawa pod względem jakościowym i pod względem dostępności ogólnoeuropejskiej osób biorących udział w edukacji dorosłych, tak aby wesprzeć mobilność do co najmniej 7 000 tych osób rocznie do końca 2013 r.
- Poprawa pod względem jakościowym i ilościowym współpracy pomiędzy organizacjami zajmującymi się edukacją dorosłych w Europie
- Zapewnienie alternatywnych możliwości dostępu do edukacji osobom z defaworyzowanych grup społecznych w skrajnych sytuacjach społecznych, w szczególności osobom starszym oraz osobom, które zaniechały kształcenia bez osiągnięcia podstawowych kwalifikacji
- Ułatwienie rozwoju innowacyjnych praktyk w dziedzinie edukacji oraz przenoszenia tych praktyk, w tym z jednego państwa uczestniczącego w programie do innych
- Wspieranie tworzenia innowacyjnych i opartych na TIK treści, usług, metodologii nauczania oraz praktyk w zakresie uczenia się przez całe życie
- Poprawa metod dydaktycznych oraz zarządzania organizacjami edukacji dorosłych

### Kto może uczestniczyć?

- Dorośli słuchacze
- Instytucje i organizacje oferujące możliwości edukacji dorosłych o charakterze formalnym, nieformalnym lub pozaformalnym
- Nauczyciele i inni pracownicy tych instytucji lub organizacji
- Placówki zajmujące się kształceniem i doskonaleniem kadry edukacji dorosłych
- Stowarzyszenia i ich przedstawiciele zaangażowani w edukację dorosłych, łącznie ze stowarzyszeniami osób uczących się i nauczycieli



- Instytucje zapewniające poradnictwo zawodowe, doradztwo i usługi informacyjne związane z każdym aspektem edukacji dorosłych
- Osoby i podmioty odpowiedzialne za systemy i politykę dotyczące każdego aspektu edukacji dorosłych na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym
- Ośrodki badawcze i instytucje związane z kwestiami nauki osób dorosłych
- Przedsiębiorstwa
- Organizacje non-profit, ochotnicze, pozarządowe
- Szkoły wyższe zajmujące się kwestiami osób dorosłych

## Jakie są rodzaje działań?

Następujące działania wspierane są w ramach Programu Grundtvig:

- Mobilność osób indywidualnych<sup>4</sup>, która obejmuje doskonalenie zawodowe, wizyty, asystentury i wymiany kadry edukacji dorosłych, jak również różne możliwości dla dorosłych słuchaczy, z uwzględnieniem uczestnictwa w warsztatach Grundtviga, projektach partnerskich i projektach wolontariatu seniorów Grundtviga (ang. "GIVE" - Grundtvig Initiative on Volunteering in Europe for Seniors)
- Partnerstwa skupiające się na zagadnieniach będących we wspólnym interesie uczestniczących organizacji („Projekty partnerskie”)
- Projekty wielostronne, mające na celu usprawnienie systemów edukacji dorosłych poprzez rozwój i transfer innowacji i dobrych praktyk
- Sieci tematyczne ekspertów i organizacji („Sieci Grundtviga”) zajmujące się:
  - Rozwojem edukacji dorosłych w odniesieniu do dyscypliny, obszaru tematycznego, bądź aspektu zarządzania, którym się zajmują
  - Określaniem, rozwojem i rozpowszechnianiem dobrych praktyk i innowacji
  - Udzielaniem wsparcia merytorycznego projektom i partnerstwom organizowanych przez inne podmioty, a także ułatwianiem współdziałania pomiędzy takimi projektami i partnerstwami
  - Wspieraniem rozwoju analizy potrzeb i zapewnienia jakości w zakresie edukacji dorosłych
- Wizyty przygotowawcze: dofinansowanie mobilności w celu umożliwienia przedstawicielowi instytucji uczestniczenia w seminarium kontaktowym lub w spotkaniu z potencjalnymi partnerami

<sup>4</sup> Przy organizacji lub wspieraniu organizacji takich mobilności, niezbędne przygotowania muszą zostać poczynione i należy dołożyć starań w celu zapewnienia odpowiedniego nadzoru i wsparcia dla osób korzystających z mobilności.

- Inne inicjatywy mające na celu promowanie celów programu Grundtvig („Działania towarzyszące”)

### **Działania w programie GRUNDTVIG**

- Wizyty przygotowawcze Grundtviga
- Wizyty i wymiany kadry edukacji dorosłych GRUNDTVIG
- Asystentury GRUNDTVIG
- Kursy doszkalania zawodowego kadry dla nauczycieli GRUNDTVIG
- Warsztaty GRUNDTVIG
- Projekty partnerskie GRUNDTVIG
- Projekty Wolontariatu Seniorów Grundtviga
- Projekty wielostronne GRUNDTVIG
- Sieci wielostronne Grundtviga
- Działania towarzyszące GRUNDTVIG



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

LLP GUIDE 2011 PART IIA



## PROGRAM MIĘDZYSEKTOROWY

### Jakie są cele?

#### Cele szczegółowe

- Propagowanie współpracy europejskiej w dziedzinach obejmujących co najmniej dwa programy sektorowe
- Wspieranie jakości i przejrzystości systemów edukacji i szkoleń państw członkowskich

#### Cele operacyjne

- Wspieranie rozwoju strategii i współpracy na szczeblu europejskim w zakresie uczenia się przez całe życie, szczególnie w kontekście nowych Strategicznych ram europejskiej współpracy w zakresie edukacji i szkolenia (E&T 2020)<sup>5</sup>, a także procesu bolońskiego i kopenhaskiego oraz późniejszych procesów
- Zapewnienie odpowiedniej ilości porównywalnych danych, informacji statystycznych i analiz w celu wspierania rozwoju polityki w zakresie uczenia się przez całe życie oraz monitorowanie obszarów wymagających szczególnej uwagi
- Promowanie nauki języków obcych oraz wspieranie różnorodności językowej w państwach członkowskich
- wspieranie tworzenia innowacyjnych i opartych na TIK treści, usług, metodologii nauczania oraz praktyk w zakresie uczenia się przez całe życie
- Zapewnienie odpowiedniego rozpoznania, przedstawienia i wdrożenia wyników programu „Uczenie się przez całe życie” na szeroką skalę

### **Prosimy zwrócić uwagę, że:**

<sup>5</sup> Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego (EESC) i Komitetu Regionów: zaktualizowane Strategiczne ramy europejskiej współpracy w zakresie edukacji i szkolenia. COM(2008) 865 wersja ostateczna:

<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0865:FIN:EN:PDF>



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

LLP GUIDE 2011 PART IIA



Jednym z kryteriów poprawności formalnej programu międzysektorowego jest to, że wszystkie wnioski powinny obejmować dwa lub więcej sektory edukacji. Wyjątki mają zastosowanie do Kluczowego Działania 1 Współpraca polityczna i praktyki innowacyjne w zakresie uczenia się przez całe życie oraz Kluczowego Działania 4 Upowszechnianie i wykorzystanie rezultatów oraz wymiana dobrych praktyk. Szczegółowe informacje można znaleźć w części IIB niniejszego Przewodnika – *fiszki* dotyczące poszczególnych programów.

Jeśli wniosek dotyczy tylko jednego sektora, powinien zostać złożony do właściwego programu sektorowego. Jeśli na przykład wniosek ma na celu opracowanie pomocy naukowych służących nauce języków obcych, które mają być używane przez uczniów (grupa docelowa), należy go skierować do programu Comenius.

Jeśli jednak wniosek dotyczy dwóch lub więcej sektorów edukacji oraz obejmuje języki lub TIK, spełnia kryteria i może zostać złożony do jednego z Kluczowych działań w ramach programu międzysektorowego. W przypadku, gdy wniosek dotyczy więcej niż jednego sektora edukacji i skierowany jest do grup należących także do więcej niż jednego sektora edukacji, wówczas wniosek należy złożyć do jednego z kluczowych działań w ramach programu międzysektorowego.



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

LLP GUIDE 2011 PART IIA



## WSPÓŁPRACA POLITYCZNA I PRAKTYKI INNOWACYJNE W ZAKRESIE UCZENIA SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE (KLUCZOWE DZIAŁANIE 1)

### Jakie są rodzaje działań?

Następujące przedsięwzięcia są wspierane przez kluczowe działania w ramach współpracy politycznej i praktyk innowacyjnych w zakresie uczenia się przez całe życie:

- Mobilność osób obejmująca wizyty studyjne ekspertów i urzędników przygotowane przez władze krajowe, regionalne i lokalne, dyrektorów placówek edukacyjnych i szkoleniowych oraz placówek zajmujących się poradnictwem i posiadających doświadczenie w zakresie akredytacji, a także partnerów społecznych
- Projekty wielostronne mające na celu opracowanie i testowanie propozycji polityk na poziomie UE oraz praktyk innowacyjnych w zakresie uczenia się przez całe życie
- Projekty wielostronne mające na celu opracowanie działań w zakresie uczenia się przez całe życie skierowanych na integrację i włączenie w edukację osób pochodzenia romskiego oraz innych działań skierowanych na zwiększenie uczestnictwa i poziomu osiągnięć uczniów i studentów pochodzenia romskiego w kształceniu ogólnym oraz w kształceniu i szkoleniu zawodowym
- Sieci wielostronne skierowane na działania związane z podnoszeniem świadomości i upowszechnianiem przykładów doświadczeń, które zakończyły się sukcesem, a które wiązały się z włączeniem w edukację osób pochodzenia romskiego oraz innymi działaniami skierowanymi na integrację społeczną uczniów i studentów pochodzenia romskiego w celu podniesienia ich poziomu osiągnięć szkolnych
- Sieci współpracy wielostronnej obejmujące ekspertów i/lub organizacje pracujące razem nad zagadnieniami związanymi z polityką. Takie sieci mogą obejmować:
  - Sieci tematyczne pracujące nad zagadnieniami związanymi z treściami uczenia się przez całe życie lub z metodologiami i politykami w zakresie uczenia się przez całe życie. Takie sieci mogą obserwować, wymieniać, określać i analizować dobre praktyki i innowacje, a także składać wnioski o lepsze i szersze wykorzystanie takich praktyk w państwach członkowskich



- Fora poświęcone strategicznym zagadnieniom w zakresie uczenia się przez całe życie
- Obserwacja i analiza polityk i systemów w zakresie uczenia się przez całe życie, które mogą obejmować:
  - Analizy i badania porównawcze
  - Opracowywanie wskaźników i badań statystycznych, łącznie ze wsparciem dla pracy realizowanej w dziedzinie uczenia się przez całe życie we współpracy z Eurostatem
  - Wsparcie dla działań sieci Eurydice i finansowanie Europejskiego Biura Eurydice ustanowionego przez Komisję
- Działania mające na celu wspieranie poprawy stopnia przejrzystości i uznawania kwalifikacji i kompetencji, również tych nabytych w drodze kształcenia pozaformalnego i nieformalnego, informacji i poradnictwa w zakresie mobilności dla celów uczenia się oraz współpracy w zakresie zapewnienia jakości, które może obejmować:
  - Sieci organizacji ułatwiających mobilność i uznawalność, takie jak ośrodki Euroguidance i ośrodki informacji o uznawalności wykształcenia i okresów studiów (NARIC)
  - Wsparcie dla ponadnarodowych usług internetowych takich jak Ploteus
  - Działania podejmowane w ramach inicjatywy Europass zgodnie z Decyzją nr 2241/2004/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie jednolitych ram dla przejrzystości kwalifikacji i kompetencji
- Inne inicjatywy („Działania towarzyszące”) w tym uczenie się od siebie uczestników ukierunkowane na wspieranie celów kluczowego działania

Wiele z tych działań w ramach kluczowego działania „Współpraca polityczna i praktyki innowacyjne w zakresie uczenia się przez całe życie” skierowanych jest do określonych podmiotów, instytucji lub organizacji i nie są objęte zaproszeniem do składania wniosków. Są one przedmiotem odrębnych zaproszeń do składania wniosków lub innych porozumień skierowanych do przedmiotowej grupy docelowej.

### **Działania w ramach kluczowego działania Współpracy politycznej i praktyk innowacyjnych w zakresie uczenia się przez całe życie**

- Wizyty studyjne dla specjalistów z dziedziny kształcenia i doskonalenia zawodowego oraz decydentów KA1
- Projekty wielostronne skierowane do Romów KA1
- Sieci KA1

- Sieci Romskie KA1



## JĘZYKI (KLUCZOWE DZIAŁANIE 2)

### Jakie są rodzaje działań?

W ramach kluczowego działania Nauka języków wsparcie mogą otrzymać następujące działania, które odnoszą się do potrzeb nauczania i uczenia się i dotyczą więcej niż jednego programu sektorowego:

- Projekty wielostronne mające na celu między innymi:
  - Promowanie świadomości językowej i dostępu do zasobów służących nauce języków obcych
  - Opracowywanie nowych pomocy naukowych, w tym kursów online i narzędzi do sprawdzania znajomości języków obcych
- Sieci działające w obszarze nauki języka i różnorodności językowej
- Inne inicjatywy zgodne z celami działania kluczowego obejmujące konferencje i wydarzenia mające na celu upowszechnianie i wykorzystywanie, zrzeszające projekty, określone społeczności i odpowiednie podmioty zainteresowane („Działania towarzyszące”)

### Jakie są działania w ramach kluczowego działania Języki?

- Projekty wielostronne KA2
- Sieci wielostronne KA2
- Działania towarzyszące KA2



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

LLP GUIDE 2011 PART IIA



## **TWORZENIE INNOWACYJNYCH, OPARTYCH NA TIK TREŚCI, USŁUG, METODOLOGII I PRAKTYK W ZAKRESIE UCZENIA SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE (KLUCZOWE DZIAŁANIE 3)**

### **Jakie są rodzaje działań?**

W ramach kluczowego działania TIK wsparcie mogą otrzymać następujące działania, które odnoszą się do potrzeb nauczania i uczenia się i dotyczą więcej niż jednego programu sektorowego:

- Projekty wielostronne mające na celu promocję nauki z wykorzystaniem TIK i włączone do długoterminowych strategii edukacyjnych oraz opracowanie i dystrybucja innowacyjnych metod, treści, usług, a także środowisk
- Sieci, które mają na celu dzielenie i wymienianie się wiedzą, doświadczeniem i dobrymi praktykami

### **Jakie są działania w ramach kluczowego działania TIK?**

- Projekty Wielostronne (KA3)
- Sieci Wielostronne KA3



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

LLP GUIDE 2011 PART IIA



## UPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTYWANIE REZULTATÓW ORAZ WYMIANA DOBRYCH PRAKTYK (KLUCZOWE DZIAŁANIE 4)

### Jakie są cele?

Głównym celem kluczowego działania 4 **Upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów** jest pomoc w tworzeniu ram do skutecznego wykorzystywania wyników programu „Uczenie się przez całe życie” oraz poprzednich, powiązanych programów na szczeblu sektorowym, regionalnym, krajowym i europejskim.

### Jakie są rodzaje działań?

W ramach kluczowego działania „Upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów” proponowane są następujące działania, które mają na celu stworzenie ram dla skutecznego wykorzystywania rezultatów programu „Uczenie się przez całe życie” oraz poprzednich, powiązanych programów na szczeblu sektorowym, regionalnym, krajowym i europejskim:

- Projekty wielostronne mające na celu między innymi:
  - Opracowywanie odpowiednich ram (analizy, mechanizmy, metodologie i narzędzia praktyczne) ułatwiających wykorzystywanie rezultatów projektów i programów;
  - Działania międzyprogramowe promujące wykorzystywanie rezultatów na szczeblu europejskim (według sektora, tematu, grupy użytkowników itp.); oraz
  - Promocję „wykorzystywania rezultatów programów” przez sieci regionalne/europejskie/sektorowe, w celu promowania korzystnych efektów współpracy i kontaktów pomiędzy opracowaniem polityki i praktycznym doświadczeniem

### Jak działania w ramach KA4 dopasowują się do działań polegających na upowszechnianiu i wykorzystaniu w innych obszarach programu „Uczenie się przez całe życie”?

Inicjatywy finansowane w ramach tego kluczowego działania mają uzupełnić i wesprzeć upowszechnianie i wykorzystywanie określonych rezultatów

projektów zintegrowanych w ramach czterech programów sektorowych i pozostałych kluczowych działań międzysektorowych oraz akcje finansowane przez Działania towarzyszące w ramach czterech programów sektorowych i kluczowego działania 2 Języki. Projekty objęte tym kluczowym działaniem powinny zatem skupiać się na tworzeniu systemów i mechanizmów w celu wsparcia upowszechniania i wykorzystania wyników, jak również na promowaniu wykorzystania działań obejmujących różne poziomy oraz działań na poziomie europejskim.

### **Działania w ramach kluczowego działania Upowszechnianie i Wykorzystywanie**

- Projekty Wielostronne KA4



## PROGRAM JEAN MONNET

### Jakie są cele?

#### Cele szczegółowe

- Stymulowanie nauczania, badań i debat w dziedzinie studiów nad integracją europejską
- Wspieranie istnienia odpowiedniego kręgu instytucji i stowarzyszeń zajmujących się kwestiami integracji europejskiej oraz edukacji i szkoleń w perspektywie europejskiej

#### Cele operacyjne

- Stymulowanie doskonałości w nauczaniu, badaniach i debatach w zakresie studiów nad integracją europejską w szkołach wyższych na terenie UE i poza jej granicami
- Poszerzanie wiedzy i świadomości w zakresie kwestii integracji europejskiej wśród specjalistów akademickich oraz obywateli Europy
- Wspieranie kluczowych instytucji europejskich zajmujących się kwestiami integracji europejskiej
- Wspieranie działalności renomowanych stowarzyszeń i instytucji europejskich działających na rzecz edukacji i szkoleń;

### Kto może uczestniczyć?

- Szkoły wyższe na terenie UE i poza jej granicami, uznane we własnym państwie
- Stowarzyszenia profesorów i naukowców specjalizujących się w dziedzinie studiów nad integracją europejską na terenie UE i poza jej granicami
- Stowarzyszenia europejskie zaangażowane w edukację i szkolenia

## Jakie są rodzaje działań?

Następujące działania wspierane są w ramach Programu Jean Monnet:

**Kluczowe działanie 1: Wspieranie nauczania, badań naukowych i debat nad integracją europejską na poziomie szkolnictwa wyższego na całym świecie (Akcja Jean Monnet):**

- Projekty jednostronne, które mogą obejmować:
  - Katedry Jeana Monneta, centra doskonałości i moduły nauczycielskie
  - Stowarzyszenia profesorów, innych nauczycieli szkół wyższych i naukowców specjalizujących się w dziedzinie integracji europejskiej
  - Wsparcie dla naukowców zajmujących się badaniami pogłębiającymi na uniwersytecie przyjmującym w innym państwie (nieodpłatnie.)
  - Działalność informacyjną i badawczą związaną z UE i mającą na celu promowanie dyskusji, rozważań naukowych i wiedzy na temat procesu integracji europejskiej oraz działalność informacyjną i badawczą związaną z nauczaniem o UE w szkołach
- Projekty i sieci wielostronne, co może obejmować wsparcie dla tworzenia wielostronnych grup badawczych w dziedzinie integracji europejskiej

**Kluczowe działanie 2: Dofinansowanie działalności operacyjnej** jest udzielane w celu wsparcia określonych kosztów działalności operacyjnej i administracyjnej następujących instytucji europejskich:

- Kolegium Europejskie (kampusy w Brugii i Natolinie)
- Europejski Instytut Uniwersytecki (Florencja)
- Europejski Instytut Administracji Publicznej (Maastricht)
- Akademia Prawa Europejskiego (Trier)
- Europejska Agencja ds. Rozwoju Edukacji Uczniów ze Specjalnymi Potrzebami (Odense)
- Międzynarodowe Centrum Szkoleń Europejskich (CIFE) (Nicea).

**Kluczowe działanie 3: Dofinansowanie działalności operacyjnej w celu wsparcia określonych kosztów działalności operacyjnej i administracyjnej europejskich stowarzyszeń aktywnych w dziedzinie edukacji i szkoleń.** Beneficjenci są wybierani w drodze odrębnego zaproszenia do składania wniosków

## Działania w ramach Akcji Jean Monnet

- Katedry Jeana Monneta
- Katedry Jeana Monneta *ad personam*



Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

LLP GUIDE 2011 PART IIA

- Centra doskonałości JEANA MONNETA
- Moduły nauczycielskie JEANA MONNETA
- Działania informacyjne i badawcze w programie JEAN MONNET
- Działania informacyjne i badawcze w programie JEAN MONNET na rzecz nauczania o UE w szkołach
- Stowarzyszenia profesorów i naukowców specjalizujących się w dziedzinie integracji europejskiej w Programie JEAN MONNET
- Wielostronne grupy badawcze w Programie JEAN MONNET
- Europejskie stowarzyszenia aktywne w dziedzinie edukacji i szkoleń w Programie JEAN MONNET